

PLan powrotu

1. System edukacji w Polsce – przepisy prawa

Obowiązek szkolny

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r., poz. 910)

Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat i trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18. roku życia (*art. 35 ust. 1*). Obowiązek ten spełnia się przez uczęszczanie do szkoły podstawowej publicznej albo niepublicznej (*art. 36 ust. 3*). Po ukończeniu szkoły podstawowej **obowiązek nauki** spełnia się przez uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadpodstawowej lub realizowanie, zgodnie z odrębnymi przepisami, przygotowania zawodowego u pracodawcy (*art. 36 ust. 9*). Uczeń, który ukończył szkołę ponadpodstawową przed ukończeniem 18. roku życia, może również spełniać obowiązek nauki przez uczęszczanie do szkoły wyższej lub na kwalifikacyjne kursy zawodowe (*art. 36 ust. 12*).

Typy szkół ponadpodstawowych:

- liceum ogólnokształcące – 4-letnie, pozwala zdobyć wykształcenie średnie, kończy się egzaminem maturalnym (nieobowiązkowy), który daje prawo ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe,
- technikum – 5-letnie, pozwala zdobyć wykształcenie średnie branżowe, kończy się egzaminem maturalnym (nieobowiązkowy), który daje prawo ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe oraz egzaminem zawodowym (obowiązkowy), który daje tytuł technika i pozwala na podjęcie pracy w określonym zawodzie,
- branżowa szkoła I stopnia – 3-letnia, pozwala zdobyć wykształcenie branżowe, kończy się egzaminem zawodowym (obowiązkowy), który pozwala na podjęcie pracy w zawodzie,
- branżowa szkoła II stopnia – 2-letnia, dla absolwentów branżowej szkoły I stopnia, pozwala zdobyć wykształcenie średnie techniczne, kończy się egzaminem maturalnym (nieobowiązkowy), który daje prawo ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe oraz egzaminem zawodowym (obowiązkowy), który daje tytuł technika i pozwala na podjęcie pracy w określonym zawodzie,
- szkoła policealna – dla osób posiadających wykształcenie średnie lub wykształcenie średnie branżowe, o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku.

Podstawa programowa

W Polsce na poszczególnych etapach edukacji realizowana jest odpowiednia **podstawa programowa** kształcenia ogólnego, a w przypadku techników, szkół branżowych i policealnych również podstawa programowa kształcenia w zawodach, które określa Minister Edukacji Narodowej (*art. 47 ust. 1*).

Podstawa programowa zawiera cele, treści nauczania, wymagania, a także warunki i sposób realizacji. Oznacza to, że we wszystkich szkołach określonych typów, publicznych i niepublicznych uczniowie realizują te same treści.

Szkoła Ponadpodstawowa

Rodzaj **obowiązkowych zajęć edukacyjnych** oraz ich tygodniowy wymiar godzin na poszczególnych etapach edukacji określa ***rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.***

Szkoły realizują **program wychowawczo-profilaktyczny** (art. 26 ust. 1), który obejmuje treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów oraz treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. O treściach programu decydują rodzice uczniów. Uwzględnia on także wyniki corocznej diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.

Rada Rodziców

W szkołach działają rady rodziców, które reprezentują ogół rodziców uczniów (art. 83. 1), tworzone spośród przedstawicieli rad oddziałowych. Rada rodziców może występować do dyrektora i organu prowadzącego szkołę oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach szkoły lub placówki (art. 84 ust. 1).

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna

Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591 z późn. zm.)

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna to kompleksowe wsparcie dla ucznia zgodne z jego potrzebami. Kierowana jest w zależności od potrzeb do wszystkich uczniów, w tym w szczególności do uczniów z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą. Pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole udzielają uczniom nauczyciele oraz specjaliści, z inicjatywy szkoły lub rodziców ucznia. Oprócz bieżącej pomocy podczas lekcji, pomoc może być udzielana w formie zajęć rozwijających uzdolnienia, zajęć rozwijających umiejętności uczenia się, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym, zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu - w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia (potrzebna opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej), porad i konsultacji, warsztatów.

Organizacja roku szkolnego

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz. U. poz. 1603 z późn. zm.)

Zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w szkołach rozpoczynają się co do zasady w **pierwszym powszednim dniu września**, a kończą w najbliższy **piątek po dniu 20 czerwca**. **Zimowa przerwa świąteczna** trwa od dnia 23 grudnia do dnia 31 grudnia, **ferie zimowe** trwają dwa tygodnie, terminy rozpoczęcia i zakończenia ferii zimowych w szkołach na obszarze

Szkoła Ponadpodstawowa

poszczególnych województw ogłasza minister, **wiosenna przerwa świąteczna** rozpoczyna się w czwartek poprzedzający święta i kończy w najbliższy wtorek po świętach, **ferie letnie** rozpoczynają się w dniu następującym po dniu zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych i kończą się z dniem 31 sierpnia. W liceum ogólnokształcącym i technikum pozostaje dodatkowo 10 dni, a w branżowych szkołach I i II stopnia oraz szkołach policealnych do 6 dni, które mogą być ustalone dniami wolnymi (ustala dyrektor po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego).

Kształcenie osób przybywających z zagranicy

Rozdział 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe

Uczniowie podlegający obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego, mogą korzystać też z dodatkowych zajęć wyrównawczych w zakresie przedmiotów nauczania. Pomocy tej udziela się nie dłużej niż przez 12 miesięcy. Uczniowie (art. 165 ust. 7, 9, 10)

Dla osób, które wymagają dostosowania procesu kształcenia do ich potrzeb i możliwości edukacyjnych, a także dostosowania formy organizacyjnej wspomagającej efektywność ich kształcenia, organ prowadzący szkołę może zorganizować **oddział przygotowawczy** w szkole, w której te osoby realizują naukę zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego. Okres nauki ucznia w oddziale przygotowawczym trwa do zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych w roku szkolnym, w którym uczeń został zakwalifikowany do oddziału przygotowawczego, z tym, że okres ten w zależności od postępów w nauce ucznia i jego potrzeb edukacyjnych może zostać skrócony albo przedłużony, nie dłużej niż o jeden rok szkolny (art. 165 ust. 11, 13).

Szczegóły dotyczące przyjmowania do szkół, organizacji kształcenia osób przybywających z zagranicy oraz możliwych form wsparcia reguluje **rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz.U. 2017 r., poz. 1655 z późn. zm.)**.

Dostosowanie podczas egzaminów

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327)

art. 44zr ust. 6 - ułatwienia na egzaminie (ósmoklasisty, maturalnym) dla obywateli polskich przybywających z zagranicy - uczeń, słuchacz albo absolwent, który w roku szkolnym, w którym przystępuje do egzaminu ósmoklasisty lub egzaminu maturalnego, był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub sytuację kryzysową lub traumatyczną, może przystąpić do egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego **w warunkach dostosowanych do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych** wynikających odpowiednio z rodzaju tych trudności, zaburzeń lub sytuacji kryzysowej lub traumatycznej, na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej.

Szkoła Ponadpodstawowa

Dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego polega m.in. na wykorzystaniu odpowiednich środków dydaktycznych (np. słownika dwujęzycznego), odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie tych egzaminów.

2. Ważne instytucje w systemie oświaty

Ministerstwo Edukacji Narodowej – organ administracji rządowej, odpowiadający za realizację polityki oświatowej państwa, zajmujący się sprawami dotyczącymi funkcjonowaniem przedszkoli, szkół i placówek oświatowych.

strona internetowa: <https://www.gov.pl/web/edukacja>

Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą – wspiera i promuje naukę języka polskiego wśród młodych Polaków przebywających za granicą, poprzez rozwijanie różnych form kształcenia, umożliwia uczniom zdobywanie wiedzy o Polsce oraz doskonalenie umiejętności językowych podczas stałego lub czasowego pobytu w innym kraju. Organizuje kształcenia na odległość, prowadzi szkoły polskie, udostępnia polskie podręczniki i pomoce dydaktyczne, prowadzi działalność doradczą. Działalność umożliwia kształcenie dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą oraz wspomaga oświatę polonijną.

strona internetowa: <http://www.orpeg.pl/>

Centralna Komisja Egzaminacyjna – odpowiada za przygotowanie i przeprowadzenie egzaminów zewnętrznych, tj. egzaminu ósmoklasisty, egzaminu maturalnego, egzaminów zawodowych.

strona internetowa: <https://www.cke.gov.pl/>

Kuratorium Oświaty – organ administracji, sprawujący nadzór pedagogiczny nad przedszkolami, szkołami i placówkami oświatowymi w każdym województwie.

województwo dolnośląskie

- Kuratorium Oświaty we Wrocławiu

strona internetowa: <https://www.kuratorium.wroclaw.pl/>

województwo kujawsko-pomorskie

- Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy

strona internetowa: www.kuratorium.bydgoszcz.uw.gov.pl

województwo lubelskie

- Kuratorium Oświaty w Lublinie

strona internetowa: <https://kuratorium.lublin.pl/>

województwo lubuskie

- Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim

strona internetowa: <http://ko-gorzow.edu.pl/>

Szkoła Ponadpodstawowa

- województwo łódzkie
 - Kuratorium Oświaty w Łodzi
strona internetowa: <http://www.kuratorium.lodz.pl/>
- województwo małopolskie
 - Kuratorium Oświaty w Krakowie
strona internetowa: <https://kuratorium.krakow.pl>
- województwo mazowieckie
 - Kuratorium Oświaty w Warszawie
strona internetowa: <https://www.kuratorium.waw.pl/pl/kuratorium>
- województwo opolskie
 - Kuratorium Oświaty w Opolu
strona internetowa: <https://www.kuratorium.opole.pl>
- województwo podkarpackie
 - Kuratorium Oświaty w Rzeszowie
strona internetowa: www.ko.rzeszow.pl
- województwo podlaskie
 - Kuratorium Oświaty w Białymstoku
strona internetowa: <https://www.kuratorium.bialystok.pl>
- województwo pomorskie
 - Kuratorium Oświaty w Gdańsku
strona internetowa: <https://www.kuratorium.gda.pl>
- województwo śląskie
 - Kuratorium Oświaty w Katowicach
strona internetowa: www.kuratorium.katowice.pl
- województwo świętokrzyskie
 - Kuratorium Oświaty w Kielcach
strona internetowa: <https://kuratorium.kielce.pl>
- województwo warmińsko-mazurskie
 - Kuratorium Oświaty w Olsztynie
strona internetowa: www.ko.olsztyn.pl
 -
- województwo wielkopolskie
 - Kuratorium Oświaty w Poznaniu
strona internatowa: www.ko.poznan.pl
- województwo zachodniopomorskie
 - Kuratorium Oświaty w Szczecinie
strona internetowa: www.kuratorium.szczecin.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – placówka oświatowa w każdym powiecie, której zadaniem jest diagnozowanie dzieci i młodzieży (trudności, potencjał, niepełnosprawność), określanie poziomu edukacyjnego, potrzebnych form wsparcia oraz udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom, a także prowadzenie specjalistycznych terapii. W przypadku dziecka powracającego z zagranicy może określić poziom edukacyjny, co może pomóc w podjęciu decyzji o zakwalifikowaniu ucznia do odpowiedniej klasy lub na poziom edukacji.

3. Dokumenty, które należy zgromadzić przed powrotem

Uczeń przybywający z zagranicy przyjmowany jest do szkoły na podstawie dokumentów z zagranicy:

- świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu stwierdzającego ukończenie szkoły lub etapu edukacji za granicą lub
- świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu wydanego przez szkołę za granicą, potwierdzającego uczęszczanie dziecka do szkoły za granicą i wskazującego klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył w szkole za granicą oraz dokumentu potwierdzającego sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemnego oświadczenia dotyczącego sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożonego przez rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia.

Dokumenty przed złożeniem w szkole powinny być przetłumaczone na język polski (nie ma wymogu tłumaczenia przez tłumacza przysięgłego). Brak jest wymogu uznawania zagranicznych dokumentów.

4. Szkoła Ponadpodstawowa – ważne informacje

- po ukończeniu szkoły podstawowej wybór spośród: czteroletnie liceum ogólnokształcące, pięcioletnie technikum, trzyletnia branżowa szkoła I stopnia,
- egzamin maturalny - w liceum ogólnokształcącym oraz technikum, pozwala ubiegać się o przyjęcie na studia wyższe,
- rozszerzenia – wybrane przedmioty realizowane w większej liczbie godzin, tak aby lepiej przygotować uczniów do egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym,
- egzamin maturalny jest jednocześnie egzaminem wstępnym na studia, uczelnie w systemie rekrutacji na poszczególne kierunki, uwzględniają wyniki z określonych przedmiotów zdawanych na egzaminie maturalnym, najczęściej na poziomie rozszerzonym,
- dla absolwentów szkół branżowych I stopnia, możliwość kontynuowania nauki i zdania egzaminu maturalnego w branżowej szkole II stopnia,
- rekrutacja na studia wyższe powiązana jest z wynikami egzaminu maturalnego, uczelnie wyznaczają przedmioty brane pod uwagę przy rekrutacji na poszczególne kierunki studiów,
- nie zapewnia bezpłatnych podręczników, na stronie internetowej szkoły publikowana jest lista podręczników, uczniowie zakupują je we własnym zakresie,
- szkoły ponadpodstawowe nie mają obwodów, rekrutacja do klas I prowadzona jest pod koniec czerwca, najczęściej w systemie elektronicznym,

- **w rekrutacji tej nie biorą udziału** uczniowie powracający z zagranicy, którzy zamierzają kontynuować naukę w Polsce,
- uczniowie z zagranicy **przyjmowani są na wolne miejsca** (po zakończeniu rekrutacji),
- może być publiczna (bezpłatna) lub niepubliczna (możliwa odpłatność),
- zapewnia pomoc psychologiczno-pedagogiczną, prowadzoną za zgodą rodziców w formie: zajęć rozwijających uzdolnienia, zajęć rozwijających umiejętności uczenia się, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia (potrzebna opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej), porad i konsultacji, warsztatów,
- specyfika: ogólnodostępna (dla wszystkich uczniów), integracyjna (mniejsze klasy, uczniowie pełnosprawni oraz niepełnosprawni), specjalna (tylko uczniowie niepełnosprawni),
- w szkole mogą być tworzone oddziały: międzynarodowe, dwujęzyczne, sportowe – o przyjęciu do tych oddziałów decydują sprawdziany predyspozycji językowych lub prób sprawności fizycznej,
- lekcje trwają 45 min., oddzielone przerwami 5-20 min. (długość przerw ustala się w porozumieniu z rodzicami i uczniami),
- religia nie jest obowiązkowa, organizowana na prośbę rodziców, ale w przypadku zadeklarowania chęci udziału w lekcjach, ocena wliczana jest do średniej,
- wychowanie do życia w rodzinie prowadzone za zgodą rodziców,
- świadectwo z wyróżnieniem („czerwony pasek”) – średnia ze wszystkich przedmiotów 4,75 lub wyższa,
- obowiązuje skala ocen – 1-6 - niedostateczny (1), dopuszczający (2), dostateczny (3), dobry (4), bardzo dobry (5), celujący (6), skala ocen zachowania – wzorowe, bardzo dobre, dobre, poprawne, nieodpowiednie, naganne.

Każda szkoła posiada **Statut** – dokument regulujący jej pracę, zawierający informacje dotyczące wszystkich aspektów jej działalności, np. ocenianie, organizacja pomocy dla uczniów, odpłatność w przypadku szkół niepublicznych, itp. Ważne, aby zapoznać się z jego zapisami przed zgłoszeniem dziecka do szkoły.

5. Rekrutacja do szkoły ponadpodstawowej

Uczniowie powracający z zagranicy nie biorą udziału w rekrutacji do I klasy szkoły ponadpodstawowej (liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły I stopnia) na takich zasadach, jak uczniowie kształcący się w Polsce, gdzie oceny z poszczególnych przedmiotów i wyniki egzaminu ósmoklasisty oraz inne aktywności są odpowiednio punktowane. Rekrutacja prowadzona jest pod koniec czerwca, dlatego ważnym jest, aby odpowiednio wcześniej skontaktować się z wybraną szkołą i zgłosić dyrektorowi chęć kontynuowania w niej nauki, ewentualnie przesłać wskazane przez dyrektora dokumenty (patrz poniżej). Jest to ważne z tego powodu, że dyrektor będzie mógł zabezpieczyć ewentualne miejsca w szkole dla ucznia z zagranicy. W przeciwnym razie pozostają do wyboru wolne miejsca w szkołach ponadpodstawowych, którymi te dysponują po zakończeniu rekrutacji.

O **zakwalifikowaniu ucznia do odpowiedniej klasy** decyduje dyrektor na podstawie dokumentów (świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument wydany przez szkołę za granicą, wskazujące klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył, oraz dokument potwierdzający sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemne oświadczenie dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożone przez rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia). W przypadku techników i szkół branżowych konieczne jest również zaświadczenie lekarskie zawierające orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu. Dyrektor przy kwalifikowaniu ucznia do odpowiedniej klasy może uwzględnić również wiek ucznia lub opinię rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia wyrażoną w formie ustnej lub pisemnej.

Jeżeli uczeń przybywający z zagranicy nie może przedłożyć dokumentów, zostaje zakwalifikowany do odpowiedniej klasy na podstawie **rozmowy kwalifikacyjnej**. Termin rozmowy ustala dyrektor. W przypadku ucznia, który nie zna języka polskiego, rozmowę przeprowadza się w języku obcym, którym posługuje się uczeń.

Zasada generalna: brak jest wymogu uznawania zagranicznych dokumentów, z wyjątkiem szkół policealnych i branżowych szkół II stopnia. Do publicznych branżowych szkół II stopnia uczniowie przyjmowani są na wolne miejsca na podstawie dokumentów - świadectwa lub innego dokumentu wydanego za granicą uznanego za dokument potwierdzający w Rzeczypospolitej Polskiej wykształcenie zasadnicze branżowe, albo ostatecznej decyzji administracyjnej w sprawie potwierdzenia w Rzeczypospolitej Polskiej wykształcenia zasadniczego branżowego, zaświadczenia lekarskiego, orzeczenia lekarskiego lub psychologicznego. Do publicznych szkół policealnych słuchacze przyjmowani są na wolne miejsca na podstawie dokumentów: świadectwa lub innego dokumentu wydanego za granicą potwierdzających w Rzeczypospolitej Polskiej wykształcenie średnie, średnie branżowe lub uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia, albo ostatecznej decyzji administracyjnej w sprawie potwierdzenia w Rzeczypospolitej Polskiej wykształcenia średniego lub średniego branżowego, lub uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia albo świadectwa lub innego dokumentu wydanych za granicą uznanych w drodze nostryfikacji do dnia 31 marca 2015 r. za równorzędne ze świadectwem dojrzałości, świadectwem ukończenia liceum ogólnokształcącego, świadectwem ukończenia liceum profilowanego lub świadectwem ukończenia technikum, zaświadczenia lekarskiego, orzeczenia lekarskiego lub psychologicznego.

Decyzję w sprawie uznania świadectwa wydanego za granicą lub potwierdzenia wykształcenia wydaje kurator oświaty właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ucznia. Tutaj świadectwa i inne dokumenty powinny być zalegalizowane w kraju wydania lub opatrzone apostille (państwa strony Konwencji Haskiej), przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego.

6. Wsparcie szkoły dla ucznia powracającego z zagranicy

Uczeń przybywający z zagranicy, podlegający obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki (do 18 r. ż.), który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, ma prawo do:

- **dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego** w wymiarze min. 2 godzin tygodniowo przez 12 miesięcy,

Szkoła Ponadpodstawowa

- **zajęć wyrównawczych** z przedmiotu w odniesieniu do którego nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne stwierdzi konieczność uzupełnienia różnic programowych w wymiarze 1 godz. tygodniowo z danego przedmiotu przez 12 miesięcy,
- **dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego**, np. możliwość wykorzystania słownika dwujęzycznego, wydłużenia czasu egzaminu.

Łączny wymiar godzin języka polskiego oraz zajęć wyrównawczych nie może być wyższy niż 5 godzin lekcyjnych tygodniowo w odniesieniu do jednego ucznia.

Ponadto uczeń ma prawo do **pomocy psychologiczno-pedagogicznej**, która może być udzielana m. in. w formie:

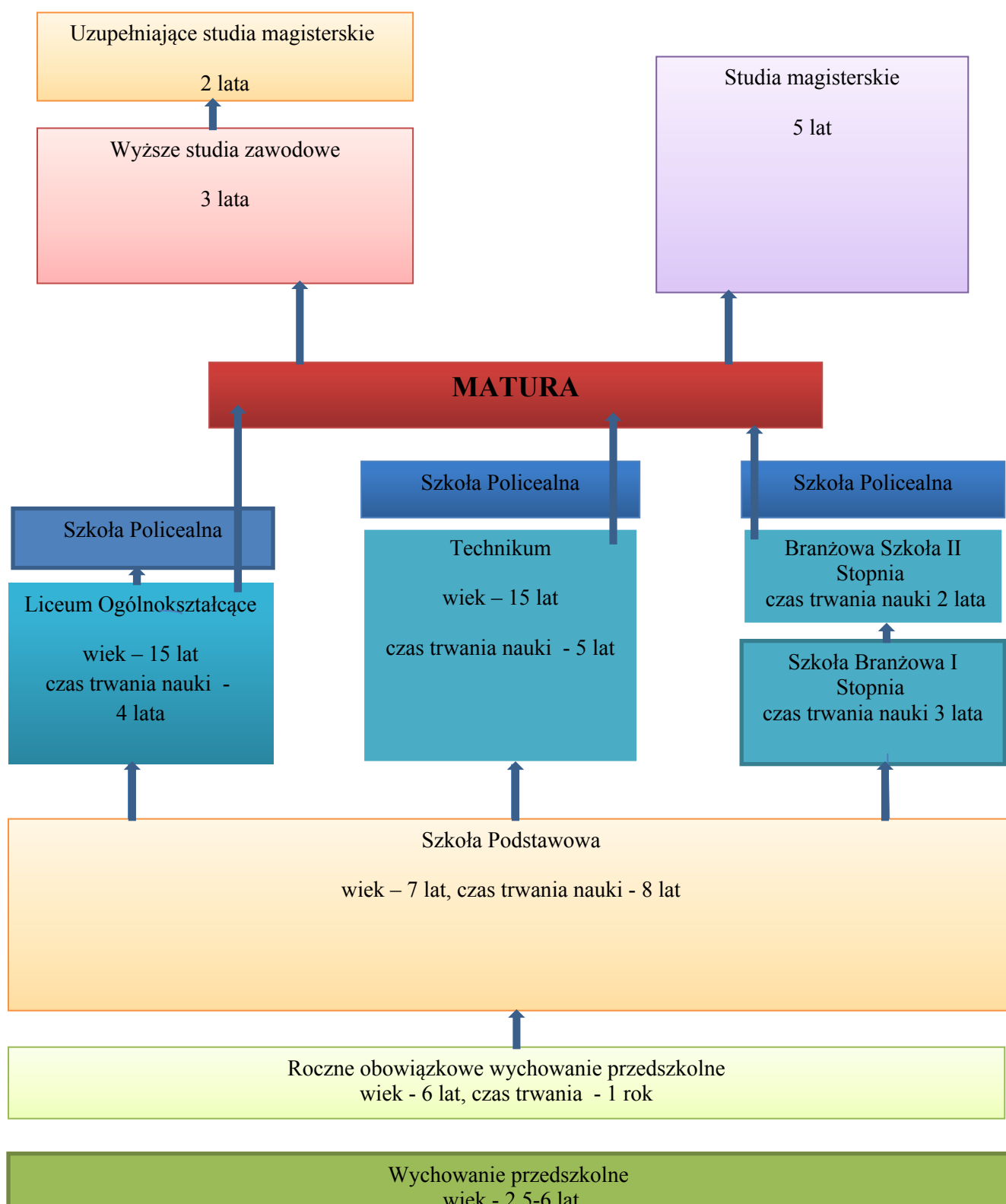
- zajęć rozwijających uzdolnienia,
- zajęć rozwijających umiejętności uczenia się,
- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych,
- zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne,
- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
- zindywidualizowanej ścieżki kształcenia (potrzebna opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej),
- porad i konsultacji,
- warsztatów.

Oddział przygotowawczy — może być utworzony dla osób, które wymagają dostosowania procesu kształcenia do ich potrzeb i możliwości edukacyjnych, a także dostosowania formy organizacyjnej wspomagającej efektywność ich kształcenia. Liczba uczniów w oddziale przygotowawczym nie może przekraczać 15 uczniów.

Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym w szkole ponadpodstawowej przeznaczają się w tygodniowym rozkładzie zajęć 26 godzin.

7. Schemat systemu edukacji w Polsce (grafika)

SYSTEM OŚWIATY W POLSCE

8. Informacje dla ucznia - słowniczek:

- **przerwy** – lekcje trwają 45 min., oddzielone są przerwami 5-10 min., najczęściej w ciągu dnia jedna dłuższa przerwa 15-20 min. Podczas przerw uczniowie przemieszczają się do innej sali, spędzają czas z rówieśnikami, mogą wychodzić na zewnątrz (na dziedziniec), ale nie wolno im opuszczać terenu szkoły,
- **wycieczki** – jedno lub kilkudniowe wyjazdy (zielone/białe szkoły – wiosną lub zimą) uczniów wraz z nauczycielami, organizowane za zgodą rodziców, dodatkowo płatne,
- **studniówka** – bal organizowany na 100 dni przed egzaminem maturalnym, najczęściej w lutym,
- **klasówki/sprawdziany** – forma sprawdzenia wiedzy uczniów, polega na samodzielnej pracy, często w formie testu, zadań otwartych bądź dłuższej wypowiedzi pisemnej, najczęściej po zrealizowaniu działu, czy partii materiału, odpowiednio wcześniej zapowiadane i oceniane zgodnie z przyjętymi kryteriami (określonymi w statucie),
- **kartkówka** - forma sprawdzenia wiedzy uczniów z ostatniej lub kilku ostatnich lekcji, polega na samodzielnej pracy, podlega ocenie,
- **prace domowe** – nauczyciele mogą wyznaczyć ćwiczenia, zadania, karty pracy do wykonania w domu, prace domowe są obowiązkowe, często oceniane,
- **skala ocen** - 1-6 - niedostateczny (1), dopuszczający (2), dostateczny (3), dobry (4), bardzo dobry (5), celujący (6),
- **skala ocen zachowania** – wzorowe, bardzo dobre, dobre, poprawne, nieodpowiednie, naganne,
- **wychowawca** – sprawuje opiekę nad daną klasą/grupą, jest to pierwsza osoba, z którą należy kontaktować się (uczeń, rodzic) we wszystkich istotnych sprawach,
- **pedagog szkolny** – wspiera uczniów, nauczycieli i rodziców w przypadku jakichkolwiek problemów czy trudności,
- **rok szkolny** – od 1 września do pierwszego piątku po 20 czerwca, przerwy w trakcie roku szkolnego: **wakacje** – od zakończenia roku szkolnego do 31 sierpnia, **zimowa przerwa świąteczna** - od dnia 23 grudnia do dnia 31 grudnia, **ferie zimowe** – trwają dwa tygodnie, różne terminy, określane każdego roku dla poszczególnych województw, **wiosenna przerwa świąteczna** - rozpoczyna się w czwartek poprzedzający święta i kończy w najbliższy wtorek po świętach,
- **egzamin maturalny** – na zakończenie nauki w liceum ogólnokształcącym, technikum, szkole branżowej II stopnia, pozytywne wyniki uprawniają do kontynuowania nauki na studiach wyższych, zastępuje egzamin wstępny do szkół wyższych, zdawany w maju, obowiązkowa część ustna (język polski i język obcy) i pisemna (język polski - poziom podstawowy, matematyka - poziom podstawowy, język obcy nowożytny - poziom podstawowy, wybrany przedmiot - poziom rozszerzony), **zawodowy** – obowiązkowy (nieprzystąpienie do egzaminu skutkuje nieotrzymaniem świadectwa

ukończenia danego roku szkolnego lub semestru), przystępują uczniowie branżowych szkół I stopnia, techników oraz słuchacze branżowych szkół II stopnia i szkół policealnych, składa się z części ustnej i pisemnej,

- **obuwie na zmianę** – w większości szkół jest obowiązek zmiany obuwia, oznacza to, że w butach, w których przyszliśmy z domu, nie chodzi się w szkole,
- **rozpoczęcie/zakończenie roku szkolnego** – uroczysty dzień, obowiązuje strój galowy, nie ma zajęć,
- **samorząd klasowy** – wybierany przez uczniów klasy, zwykle na pierwszej godzinie z wychowawcą, najczęściej 3 osoby, występuje z wnioskami do nauczycieli, dyrekcji w imieniu całej klasy, przedstawiciel reprezentuje klasę w samorządzie uczniowskim na forum szkoły, ma wpływ na decyzje podejmowane w szkole, może zgłaszać własne inicjatywy, uczniowie decydują, jakimi sprawami samorząd będzie się zajmował, reprezentuje interesy uczniów wobec nauczycieli, rodziców, administracji oświatowej,
- **ubezpieczenie** – dobrowolne ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków,
- **składka na radę rodziców** – dobrowolna składka, w kwocie ustalonej przez radę rodziców, fundusze pozostają w dyspozycji rady rodziców i są wydatkowane zgodnie z potrzebami szkoły i uczniów, np. dofinansowanie wyjazdów, zakup nagród, pomocy dydaktycznych, organizacja imprez.

9. Prawa i obowiązki ucznia

Prawa i obowiązki ucznia określa statut szkoły.

Podstawowe prawa ucznia, wynikające z podstawowych praw człowieka zapisanych Konstytucji RP:

- prawo do nauki,
- prawo do wychowania w rodzinie,
- prawo do wychowania bez przemocy,
- prawo do informacji,
- prawo do swobody myśli, sumienia i religii,
- prawo do swobody wypowiedzi.

Prawa wynikające z obowiązku szkolnego. Uczeń ma prawo do:

- zapoznania się z programem nauczania poszczególnych przedmiotów,
- zapoznania się z wewnątrzszkolnym systemem oceniania i oceny zgodnie z jego założeniami,
- zapoznania się z wymaganiami edukacyjnymi,
- właściwie zorganizowanie procesu kształcenia,
- jawnej, sprawiedliwej i uzasadnionej oceny,
- poznania terminów sprawdzianów,
- podejmowania inicjatyw, współdecydowania w różnych kwestiach, poprzez przedstawiciela samorządu uczniowskim,
- bezpiecznych warunków,

Szkoła Ponadpodstawowa

- życzliwego podmiotowego traktowania w procesie kształcenia i wychowania,
- rozwijania swoich zainteresowań, zdolności i talentów na zajęciach lekcyjnych, pozalekcyjnych,
- odpoczynku w czasie przerw świątecznych i ferii,
- pomocy w przypadku trudności w nauce
- korzystania z opieki zdrowotnej oraz poradnictwa, terapii pedagogicznej i psychologicznej,
- korzystania z pomieszczeń szkolnych, sprzętu środków dydaktycznych, księgozbioru biblioteki i świetlicy tak podczas zajęć lekcyjnych jak i pozalekcyjnych,
- udziału w organizowaniu imprez kulturalnych, sportowych i rozrywkowych na terenie szkoły.

Obowiązki ucznia:

- systematyczne i aktywne uczestniczenie w zajęciach,
- systematyczne przygotowywanie się do zajęć,
- okazywanie szacunku nauczycielom, wychowawcy, pracownikom i innym uczniom,
- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa,
- respektowanie ustalonych norm i regulaminów,
- przybywanie punktualnie na zajęcia,
- szanowanie i ochrona mienia szkoły,
- godne reprezentowanie szkoły na zewnątrz,
- uzupełnianie braków wynikających z nieobecności na zajęciach.

10. Informacje dla szkół (dyrektorzy i nauczyciele): dokumenty, przepisy prawne, jak postępować z uczniem

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r., poz. 910) – Rozdział 7
Kształcenie osób przybywających z zagranicy

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz.U. 2017, poz. 1655 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327) art. 44zzr
ust. 6 – dostosowania na egzaminach

Dokumentacja

Dokumentacja wynikająca z przepisów prawa oraz procedur obowiązujących w szkole.
Dokumenty konieczne: **wniosek o przyjęcie do szkoły**, zawierające: imię, nazwisko, datę urodzenia oraz numer PESEL dziecka (a w przypadku braku numeru PESEL - serię i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość), imiona i nazwiska rodziców, adres poczty elektronicznej i numery telefonów rodziców - o ile je posiadają, a także dokumenty z zagranicy: **świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument** stwierdzający

Szkoła Ponadpodstawowa

ukończenie szkoły lub etapu edukacji za granicą lub świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument wydany przez szkołę za granicą, potwierdzający uczęszczanie dziecka do szkoły za granicą i wskazujące klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył w szkole za granicą, oraz **dokument potwierdzający sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemne oświadczenie dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia**, złożone przez rodzica ucznia albo pełnoletniego ucznia, zaświadczenie lekarskie w przypadku szkół kształcących w zawodach, dokumentacja z przeprowadzonej rozmowy kwalifikacyjnej (jeżeli nie można przedłożyć dokumentów), dokumentacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wszystkie dokumenty z zagranicy powinny być przetłumaczone na język polski.

Rozmowa kwalifikacyjna – tylko jeśli uczeń nie może przedłożyć dokumentów z zagranicy, termin ustala dyrektor, przeprowadza dyrektor, mogą uczestniczyć nauczyciele, w przypadku gdy uczeń nie zna języka polskiego, rozmowę przeprowadza się w języku obcym, którym posługuje się uczeń.

Warto rozważyć, np. opracowanie systemu pracy z uczniem powracającym z zagranicy, obejmującego diagnozę, monitorowanie postępów, dostosowanie wymagań, formy wsparcia, ocenę efektywności, rozwijanie kompetencji językowych, proces adaptacji.

Rola dyrektora – organizacja doskonalenia zawodowego nauczycieli, zapewnienia optymalnego wsparcia uczniom, stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju oraz kształtowania i podtrzymywania własnej tożsamości.

Rola wychowawcy – nawiązanie współpracy z rodzicami, diagnoza potrzeb i możliwości ucznia, stworzenie odpowiedniego klimatu w zespole klasowym na przyjęcie ucznia z zagranicy, integracja zespołu, pomoc w adaptacji, stały kontakt z innymi nauczycielami i dyrektorem.

Nauczyciele powinni być świadomi:

- trudności adaptacyjnych związanych ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym problemów związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą,
- zaburzeń komunikacyjnych, związanych, np. z nieznaną lub słabą znajomością języka polskiego czy brakiem zrozumienia dla kontekstu, stylu wypowiedzi,
- różnic programowych,
- trudności związanych ze zrozumieniem i spełnianiem oczekiwań szkoły, np. systemu oceniania, stawianych wymagań.

Ważne kompetencje nauczycieli

psychologiczne:

- otwartość, empatia;
- zrozumienie i umiejętność redukowania stresu związanego ze zmianą środowiska oraz szoku kulturowego (strategie akulturacyjne);
- wspieranie procesu adaptacji;
- dbanie o relacje w klasie;
- rozumienie procesu integracji oraz zarządzanie nim;

Szkoła Ponadpodstawowa

- przewidywanie i rozumienie trudności związane z barierą językową;
- wrażliwość na różnorodność społeczną.

pedagogiczne

- diagnozowanie ucznia z barierą językową (alternatywne techniki diagnozujące);
- przygotowanie środowiska na przyjęcie ucznia;
- stwarzanie okazji do poznawania kultury wszystkich uczniów;
- budowanie relacji interpersonalnych i integracji z otoczeniem;
- umiejętność przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- umiejętność diagnozowania niepowodzeń szkolnych.

Kompetencje w zakresie technik nauczania i komunikacji

- świadomość trudności wiążących się z komunikacją w języku polskim;
- przełamywanie barier i umiejętność tworzenia sytuacji wzmacniających poczucie bezpieczeństwa;
- odwoływanie się do kompetencji językowej dziecka w zakresie innego języka, wykorzystanie tego potencjału;
- ocenianie wspierające;
- umiejętność przewidywania trudności;
- dostosowanie przekazu do możliwości percepcyjnych;
- otwartość, empatia;

11. Urzędy i instytucje w Polsce

Urząd miasta/gminy:

- organ prowadzący przedszkola i szkoły –wyznacza obwody szkół, posiada informacje o wolnych miejscach, ustala zasady i terminy rekrutacji,
- wniosek o wydanie dokumentu tożsamości, np. dowodu osobistego, nadanie numeru PESEL

Miejski/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:

- świadczenie 500+ (comiesięczne świadczenie w wysokości 500 zł. na każde dziecko do 18 r. ż.),
- świadczenie z programu „Dobry Start” (jednorazowe wsparcie w wysokości 300 zł. dla każdego ucznia do 20 r. ż., przyznawane we wrześniu),
- stypendium szkolne (socjalne) - przysługuje, jeżeli miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia nie przekracza kwoty 528 zł.,

Miejski/Powiatowy Urząd Pracy:

- osoby zarejestrowane w urzędzie jako bezrobotne oraz ich dzieci obejmowane są ubezpieczeniem zdrowotnym,

Przychodnia/ Ośrodek Zdrowia (dowolny):

- obowiązkowe szczepienia wg kalendarza szczepień obowiązującego w Polsce,
- deklaracja o wyborze lekarza rodzinnego/pierwszego kontaktu

12. Podsumowanie, o czym warto pamiętać, o co zapytać:

1. **Statut** – dokument regulujący pracę szkoły, zawierający informacje dotyczące wszystkich aspektów jej działalności, np. ocenianie, organizacja pomocy dla uczniów, odpłatność w przypadku szkół niepublicznych, itp.

Ważne, aby zapoznać się z jego zapisami przed zgłoszeniem dziecka do szkoły.

2. Uczniowie do klasy I szkoły ponadpodstawowej nie biorą udziału w postępowaniu rekrutacyjnym, na takich zasadach, jak obywatele polscy.

Ważny wcześniejszy kontakt z dyrektorem szkoły i zasygnalizowanie chęci podjęcia edukacji w danej szkole.

3. Do technikum i szkoły branżowej potrzebne jest zaświadczenie od lekarza o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu.
4. W przypadku ucznia spełniającego obowiązek szkolny, dokumenty z zagranicy powinny być przetłumaczone na język polski, nie muszą być zalegalizowane w kraju wydania ani opatrzone apostille.
5. Do szkoły branżowej II stopnia i szkoły policealnej wymagana jest decyzja kuratora oświaty w sprawie uznania świadectwa – tutaj konieczna legalizacja lub apostille oraz tłumaczenie przez tłumacza przysięgłego.

13. Studia w Polsce

Wykształcenie średnie oraz uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe potwierdzają w Rzeczypospolitej Polskiej:

- świadectwa i inne dokumenty wydane przez szkołę lub instytucję edukacyjną działającą w systemie edukacji państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uprawniające do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe w tych państwach;
- dyplomy IB (International Baccalaureate) wydane przez organizację International Baccalaureate Organization w Genewie;
- dyplomy EB (European Baccalaureate) wydane przez Szkoły Europejskie zgodnie z Konwencją o Statucie Szkół Europejskich, sporządzoną w Luksemburgu dnia 21 czerwca 1994 r.

Oznacza to, że świadectwa i inne dokumenty wydane za granicą w krajach wymienionych powyżej oraz dyplomy IB i EB, które uprawniają do podjęcia studiów w kraju ich wydania, w Polsce nie podlegają żadnym dodatkowym procedurom administracyjnym (nie podlegają uznaniu przez kuratora oświaty) i wraz z tłumaczeniem na język polski mogą być składane bezpośrednio na uczelniach wyższych. Ta sama zasada dotyczy dokumentów z państw, z którymi Polska ma podpisane stosowane umowy o uznawalności wykształcenia.

Szkoła Ponadpodstawowa

Wykaz umów: <https://www.gov.pl/web/nauka/umowy-dwustronne-dotyczace-uznawalnosci-wyksztalcenia>

Świadectwa wydane w innych państwach niż wskazane powyżej podlegają uznaniu przez kuratora oświaty (właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania w Polsce lub siedzibę uczelni) w drodze decyzji administracyjnej.